

Täysistunto

Torstai 7.3.2019 klo 16.02—20.58

2.5. Suullinen kysymys naisten oikeuksista ja tasa-arvosta (Heli Järvinen vihr)

Suullinen kysymys SKT 286/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Järvinen. Kysymys, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.38 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla yli 30 naisjohtajaa eri maista julkaisi avoimen kirjeen tasa-arvon puolesta. He ovat huolissaan naisten oikeuksien rapautumisesta ympäri maailmaa. Suomea on aina pidetty tasa-arvon mallimaana, mutta valitettavasti samaa rapautumista tapahtuu myös meillä.

Ensimmäistä kertaa elämässäni olen tilanteessa, jossa hallituskaudella naisten oikeudet ja tasa-arvo ovat heikentyneet, eivät parantuneet. Tästä kertoo myös hallituksen oma selvitys, jonka mukaan hallituksen toimet ovat hyödyttäneet miehiä enemmän kuin naisia. Kysynkin siksi teiltä, pääministerin sijainen, ministeri Orpo: miten tässä oikein näin kävi?

16.39 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittaatte puheenvuorossanne ehkä hallituksen tasa-arvo-ohjelman loppuraportointiin tai sitten aiempaan kyselyyn tai hankkeeseen, jossa tutkijat selvittivät budjetoinnin vaikutuksia tai budjettimme vaikutuksia miehiin ja naisiin. On selvää, että yksittäisiä kysymyksiä arvioitaessa edustaja voi päätyä tuohon lopputulokseen, mutta minä en kuitenkaan pitäisi ihan kohtuullisena sanoa, että Suomi olisi ottanut tasa-arvossa takapakkia. Sinänsä näin naistenpäivän aattona kyllä mielelläni muistutan meitä kaikkia, miehiä ja naisia, ihan jokaista suomalaista, siitä, että tasa-arvo on teko ja sitä ei voi pitää itsestäänselvyyttenä. Maassa, johon on saanut syntyä, jossa moni asia naisten kannalta on niin hyvin, ottaa jotkut asiat liian itsestäänselvyyksinä. Mutta jos ajatellaan esimerkiksi niitä toimia, joita tämä hallitus on tehnyt liittyen vaikka Istanbulin sopimukseen sitoutumiseen, vaikkapa lähisuhdeväkivaltaa vastaan, joka pääsääntöisesti kohdistuu naisiin, niin en kyllä päätyisi samankaltaiseen arvioon, minkä edustaja puheenvuorossaan teki.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.40 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun laskeetaan yhteen kaikki hallituksen toimet, on selvää, että tasa-arvo on ollut kriisissä. Kansaneläkeindeksin leikkaukset ja jäädytykset ovat vaikuttaneet pieneläkeläisnaisiin, mutta te ti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2018 vp

esitte, että lomarahojen leikkaus tulee heikentämään naisten asemaa työelämässä. [Ben Zyskowiec: Tehän olitte kikyn kannalla!] Silti leikkasitte niitä. Te tiesitte, että varhaiskasvatuksen heikennykset heikentävät naisen asemaa ja työssäkäyntiä. Silti te rajasitte oikeutusta päivähoitoon ja kasvatitte ryhmäkokoja. Te tiesitte, että perhevapaaudistus olisi helpottanut naisten työssä käymistä, mutta valitettavasti sitä ette saaneet tähän saliin tuotua.

Sukupuolivaikutuksia hallitus on arvioinut vain joka viidennessä lakiesityksessä, ja silloinkin, kun arviointeja on tehty, niiden vaikutukset ovat olleet kohtuullisen heiveröisiä. Pääministeri Sipilä on sanonut jo nyt julkisuudessa, että hän on valmis jatkamaan epäoikeudenmukaista kiky-sopimusta. Kysynkin siksi, ministeri Saarikko, teiltä näin naistenpäivän aattona: aiotteko todella jatkaa tätä epäoikeudenmukaista [Puhemies koputtaa] tasa-arvopoliittikkaa myös ensi kaudella?

16.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kilpailukyky sopimus, jonka tekivät ja johon sitoutuivat suomalaiset työnantajat sekä palkansaajat, oli paljon enemmän kuin vain kysymys lomarahoista. Yksittäisenä päätöksenä sen esiin nostaminen — sen voidaan ilman muuta ja oikeutetusti todeta erityisesti valtaosan julkisella sektorilla työskentelevien naisten asemaa heikentäneen. Toisaalta olen aika varma, että niiden 140 000 uuden työllistyneen suomalaisen joukossa on jotta-kuinkin puolet naisia ja puolet miehiä.

Mitä tulee tähän kokonaisarvioon, mitä nostatte esiin näistä ongelmakohdista, en minäkään voi täältä sanoa ministerivastuulla, että kaikki olisi tasa-arvon suhteen täydellistä tai että asioita ei joissain suhteissa olisi myös otettu pakkasen puolelle ja takapakkia. Mutta samalla kuitenkin minä rohkenen sanoa, että esimerkiksi varhaiskasvatuksen osalta teidän arvionne on erittäin puutteellinen. Sillä on erittäin iso vaikutus, että varhaiskasvatusmaksuja alennettiin siten, että liki 7 000 perhettä pääsi maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin, 5-vuotiaiden osalta kokeillaan maksuttomuutta useissa kunnissa, ja esimerkiksi sisaralennus puolittui paremmaksi [Puhemies koputtaa] sellaisten perheiden osalta, joissa on useampia lapsia. [Puhemies: Aika!] Näillä on ollut merkittävä vaikutus myös naisten aseman ja työssäkäynnin kannalta.

16.42 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin Maailman talousfoorumin tasa-arvoindeksin kuin Euroopan tasa-arvoinstituutin indeksin mukaan Suomen tasa-arvo on heikentynyt tämän hallituskauden aikana. [Ben Zyskowiec: Te kannatitte kikyä!] Me tiedämme, että tasa-arvo vaatii jatkuvasti tekoja ja se vaatii poliittisia päätöksiä. Se ei etene, jollei ole tahtoa näihin, ja näyttää siltä, että tällä hallituksella sitä tahtoa ei ole ollut.

Palkkatasa-arvo on kaukana Suomessa. Naisten euro on edelleen 84 senttiä. Yksi syy on siihen se, että meillä on hyvin sukupuolittuneet työmarkkinat. Meillä on naisten alat ja miesten alat. Tänä me puhuimme hoitajista ja hoitajien työstä. Hoitajat tekevät raskasta ja vastuullista työtä, mutta palkassa se ei näy. Se on tyypillinen naisten ala, joka on paljon heikommin palkattu, vaikka vastuu on suurta. Yksi syy on myös meidän koulutusjärjestelmässä, jossa ei kannusteta riittävästi tyttöjä ja poikia valitsemaan [Puhemies: Kysymys?] tulevaisuuden ala sukupuolesta riippumatta. Kysynkin: mitä te aiotte tehdä näiden asioiden eteen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2018 vp

16.43 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa tasa-arvosta, naistenpäivän alla, on hyvä muistaa, että yksi tasa-arvon tae on myös vanhemmuuden tasainen jakautuminen, ja siksi esimerkiksi viime vuosina, vaikkapa myös edellisen hallituksen aikana, tehdyt satsaukset isien perhevapaiden määrän lisäämiseen ovat hyviä tasa-arvotekoja, eivät vain miehille vaan myös naisille. Samoiten aivan liian pienelle huomiolle on jäänyt hallituksen tekemä päätös kahden ja puolen tuhannen euron kertakorvauksesta naisten työnantajille juuri niihin kustannuksiin, joita työnantajat voivat, ainakin rivien välistä katsottuna, pitää syinä, miksi nuoret naiset jäävät palkkaamatta työelämässä nuorten miesten sijaan.

Mitä tulee alajakautumiseen, tästä olen edustajan kanssa samaa mieltä. Meillä on valtava matka siihen, että jo pienet lapset voisivat ajatella niin, että kaikki on kaikille mahdollista. Tältä osin useammat projektit yhteistyössä ison korkean tason samapalkkaisuusryhmän kanssa opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla ovat erittäin tärkeää työtä, [Puhemies koputtaa] ja siinä palkkatasa-arvossa emme onnistu ilman palkka-avoimuutta, josta kolmikantainen työryhmä on parhaillaan työtään päättämässä.

16.45 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä mainittu kilpailukyky sopimus, jonka osana leikattiin julkisen puolen lomarahoja, oli todella karhunpalvelus palkkatasa-arvolle. Noin 80 prosenttia julkisen puolen työntekijöistä on naisia, suurin osa pienipalkkaisia naisia. Se oli sopimus, joka erityisesti leikkasi pienipalkkaisilta naisilta, jotka tekevät tärkeää työtä hoitoalalla ja huolehtivat vanhuksista ja lapsista, poliiseilta, palomiehiltä, meidän turvallisuudesta huolehtivilta ihmisiltä. Vasemmistoliitto siksi vastusti ainoana puolueena kilpailukyky sopimusta täällä eduskunnassa. [Ben Zyskowitz: Kuulitteko, vihreät ja demarit? Ainoana puolueena!]

Arvoisa rouva puhemies! Perhevapaita, niin kuin ministeri Saarikko sanoi, viime kaudella parannettiin ja erityisesti niin, että miesten osuutta kasvatettiin. Tällä kaudella hallitus ei ole onnistunut siinä. Kun perhevapaiden jakaminen tasaisemmin molempien vanhempien kesken on tasa-arvoteko sekä miehille että naisille — se vaikuttaa naisten palkka-kehitykseen, urakehitykseen ja lopulta eläkkeisiin — niin mikä teidän näkemyksenne on, olisiko pitänyt saada perhevapaaudistus tehtyä ja oletteko valmiita lisäämään kiintiöitä?

16.46 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! No, totta kai olisi ollut hienoa, jos olisi ollut mahdollisuus saada valmiiksi myös perhevapaaudistus näiden monien muiden uudistusten keskellä ja vielä saattaa eduskunnan käsittelystä asti ulos tuokin merkittävä uudistus.

Mutta siihen arvioonne en yhdy — vaikka mielelläni kehun ja kiitän teitä, edustaja Arhinmäki, juuri siitä työstä, jota tehtiin isien vapaiden lisäämiseksi Kataisen hallituskaudella — vaan totean, että myös tällä hallituskaudella perhevapaita kaikesta tästä huolimatta on parannettu ja olemme saaneet ymmärrettävästi paljon myönteisiä viestejä vaikkapa adoptioperheiltä, monikkoperheiltä tai yhden vanhemman perheiltä, joiden asema on ollut itse asiassa vuosikymmeniä epätasa-arvoinen ja jotka lainsäädäntömme on määritellyt ikään kuin jollain tavalla toiseudeksi, erilaiseksi, vääranlaisiksi perheiksi, joille eivät kuulu samat etuudet. Tämä muutos on ollut minusta perheiden yhdenvertaisuuden ja lasten yhdenvertaisuuden näkökulmasta erittäin merkittävä lakimuutos, joka nyt tänä vuonna astuu voimaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2018 vp

16.47 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naiseuro on tällä hetkellä 84 senttiä. Pääministerikaudellani se oli vielä 80. Suunta on oikea, mutta vauhti on liian hidas. Ennen muuta työntekijöiden ja työnantajien vastuulla on sopimuksissa huolehtia siitä, että palkkatasa-arvo paranee.

Kysyn ministeri Lindströmiltä: Tällä viimeisellä kiky-sopimuksella on ollut erittäin myönteinen vaikutus työllisyyden parantumiseen. Eikö ole niin, että pitkäaikaistyöttömyys on puolittunut ja luultavasti sieltä erittäin paljon nimenomaan miehiä on poistunut? Ei kai se ole hallituksen vika, jos miesten suhteellinen asema on parantunut työllisyyden parantuessa?

16.48 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vanhanen on tulkinnut asiaa ihan oikein. On tosi tärkeää tämä palkka-avoimuus. Kun täällä keskustellaan palkoista, pitää tietenkin aina muistaa se, missä niistä päätetään ja missä niistä neuvotellaan. Niistä ei päätetä täällä. On tosi tärkeää muistaa se, mutta työtä pitää jatkaa.

On ihan totta, että pitkäaikaistyöttömyys on tämän hallituskauden aikana puolittunut. Kun lähdimme liikkeelle, me olimme luvussa, joka oli noin 130 000, ja nyt me olemme alle 70 000:n. Eli on valtavasti tehty töitä, ja pitää muistaa, että myös piilotyöttömyydestä on tullut ihmisiä takaisin työmarkkinoille, ja se pitkän aikaa näkyi niin, että tilastot eivät parantuneet. Ihmiset alkoivat uskoa tähän, ja se oli kikyn iso ansio, että meihin alettiin Suomea uskomaan. Ja vaikka tiedän, että vasemmistoliitto oli siitä eri mieltä, niin kiitos kaikille muille, että te olitte sen takana.

16.49 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomenna naistenpäivänä naiset ansaitsevat kukkansa, mutta ennen kaikkea naiset kuitenkin ansaitsevat tasavertaiset mahdollisuudet pärjätä omalla ahkeruudellaan ja kyvyillään työelämässä.

Työelämämahdollisuuksien tasa-arvon tiellä kaikkein pahin epäkohta on se, että kaikkien naisten työnantajat kokevat äitiriskiä eli joutuvat maksamaan enemmän vanhemmuuden kustannuksia kuin isien työnantajat. Tähän tämä hallitus on puuttunut aivan erinomaisesti kertakorvauksella, 2 500 euron äitien työnantajille maksettavalla korvauksella. Tämä on suunta, jolla kannattaa jatkaa tasa-arvon edistämiseksi.

Toinen tasa-arvoasia: On erinomaista, että ministeri Häkkänen on lähtenyt seksuaali- ja väkivaltarikoksissa kiristämään tuomioita. Tällä kaudella tehdyt uudistukset ovat olleet tarpeen ja hyviä, ja se, että suostumuksen roolia on nyt lähdetty vahvistamaan [Puhemies: Aika! Kysymys?] raiskauslainsäädännössä, on toivottua. Kysyisin oikeusministeriltä: mitä tehdään seuraavaksi tällä saralla?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Häkkänen, lyhyesti.

16.50 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä naisiin kohdistuvan väkivallan torjunta on yksi keskeisimpiä hankkeita, joita Suomessa pitää vahvistaa. Lähisuhdeväkivalta ja naisiin kohdistuva väkivalta ovat Suomen häpeätahroja edelleen.

Tällä vaalikaudella on nyt päästy eteenpäin rangaistusten kiristämisessä, ja nyt ensi vaalikautta ajatellen yksi suurimpia hankkeita on seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus, jossa ensinnäkin on tavoitteena vahvistaa suostumuksen puutteen merkitystä raiskaus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2018 vp

tunnusmerkistössä eli korostaa seksuaalisen itsemääräämisoikeuden merkitystä. Toisaalta siinä tarkastellaan myös kaikkien näiden rangaistusten ankaruutta uusiksi ja sitten myöhemmin tehdään sen osalta linjaukset. Kokonaisuudistuksen tarkoitus on se, että seksuaalirikossääntelyt pelaavat paremmin yhteen ja rikosvastuu toteutuu tehokkaammin kuin nykyään.

Kysymyksen käsittely päättyi.